

CD KLASSIEK

Triosonaten

Georg Philipp Telemann

Het pionierswerk van Paul Dombrecht, Wieland Kuijken en Robert Kohnen op het terrein van de oude muziek spoorde velen aan om dat rijke repertoire te (her)ontdekken. Soms speelt het trio nog samen en dat levert dan muzikaal vuurwerk op. Hier horen we de heruitgave van een beroemd concert met muziek van Georg Philipp Telemann (1681-1767) dat ze met z'n drieën opnamen in 1980 in de protestantse kerk te Brussel. En dat dertig jaar 'na de feiten' nog even sprankelend en fris klinkt als toen.

De kamermuziek wordt op de cd-hoes eenvoudig omschreven als 'werk voor hobo', maar in feite zijn het ware pareltjes van triomuziek. De vier stukken, respectievelijk twee sonaten, een suite en een partita, werden bijeengebracht in de Telemann-catalogoog als TWV41, maar stammen eigenlijk uit verschillende bundels uit de periode 1716 tot 1733. Deze muziek overspant dus wel een hele tijd, maar steeds weer hoor je het meesterschap van die aalvlugge componist.

Händel zei ooit, al dan niet gemeend: „Telemann componeert sneller een achtstemmig motet dan dat iemand anders een brief kan pennen.” Vakkennis had de man beslist, maar hij kon ook bogen op nog een ander, bijzonder charisma. Hij had het immers in zich om ondanks zijn snelle werkwijze muziek af te leveren die uiterst charmant overkomt.

In de inleiding bij de bundel *Die kleine Cammermusic* zegt de componist dat hij muziek wil scheppen die iedere luisteraar moet ontroeren en dat geldt voor alle werken op deze cd. Alleen daarom mag het ook geen al te moeilijke muziek zijn, want de componist heeft zich bovendien een pedagogisch doel gesteld.

Telemann beoogt namelijk 'een lichtvoetige en zingende trant', zodat een beginner er wat van opsteekt en ook een virtuoos er mee kan schitteren. En het mag gezegd zijn dat dit door deze heerlijke opname van dertig jaar geleden magistraal bevestigd wordt. Hoboïst Paul Dombrecht en zijn kompanen spelen zo roerend, dat het geen verwondering wekt dat deze pioniers zoveel beginners op weg zetten. Met dank aan de warmhartige Telemann, natuurlijk. (JC)

Georg Philipp Telemann, *Werke für Oboe*, door Paul Dombrecht (hobo), Wieland Kuijken (cello, een Amati uit 1570) en Robert Kohnen (klavecimbel), Christophorus, reeks *Entrée* (distributie harmonia mundi), CHE 0188-2, 20,25 euro.

CD KLASSIEK

Mis en lied

Guillaume Dufay

Het Britse Binchois Consort werd in 1995 opgericht om de muziek van het vijftiende-eeuwse Bourgondische hof uit te voeren, meer bepaald het werk van Guillaume Dufay (1397-1474). Dit album bevat Dufay's *Missa Puisque je vis*, de mariale hymne *Omnium bonorum plena* van zijn jongere streekgenoot Loyset Compère (1440-1518), alsook andere motetten uit de late vijftiende eeuw.

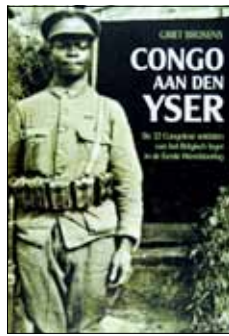
We weten niet zeker of de *Missa Puisque je vis* wel degelijk van Dufay's hand is of van die van een navolger. Sinds 1963 wordt

de compositie wel aan hem toegeschreven op basis van stijlkenmerken. Het werk toont immers grote verwantschap met de *Missa Ecce ancilla Domini* van de meester uit 1460. Net zoals vele andere polyfone missen uit de vijftiende eeuw is de muziek gebaseerd op een wereldlijk chanson dat aan het hof werd gezongen.

Puisque je vis is een liefdeslied dat door een tenor wordt gebracht en ook tijdens de mis zingt die stem de tekst evenals de melodie waarop de andere stemmen het *ordinarium* baseren. Bewust lied is in tien handschriften bewaard gebleven en een daarvan wijst Dufay uitdrukkelijk aan als de auteur. Het album eindigt met het *Ave regina caelorum* dat Dufay componeerde met het oog op zijn eigen uitvaart. (EDS)

Guillaume Dufay, *Missa Puisque je vis & Other Works*, door The Binchois Consort onder leiding van Andrew Kirkman, Hyperion, CDA67368, 20,25 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Vergeten soldaten
Griet Brosens

Tijdens Wereldoorlog I aarzelden de geallieerden niet om ook soldaten uit hun kolonies in te zetten. Zo streken er tussen 1914 en 1918 Spahi's, Sikhs, Senegalezen, Chinezen en andere koloniale volkeren neer aan het front in de Westhoek. België deed dat niet. De minister van Koloniën dacht er niet aan de Congolese Force Publique aan

het IJzerfront in de strijd te gooien, omdat de confrontatie met het bloedbad ertoe zou kunnen leiden dat de Belgen hun 'morele overwicht' in Congo verloren.

Bij rondvraag door het leger in 1918 bleek echter dat er zeker 32 Congolese soldaten in Belgisch uniform hadden meegevochten in Namen, Antwerpen en aan de IJzer. Griet Brosens, historica bij het Instituut voor Veteranen-NIOOO, groef in de archieven naar gegevens over die Congolezen in het Belgische leger.

Ze hadden dienst genomen omdat ze zich bij aanvang van de strijd reeds op Belgisch grondgebied bevonden. Ze werden niet ingedeeld in een bijzondere eenheid, maar vervoegden de grote troep soldaten. Elf van de 32 sneuvelden. Uit de archieven blijkt niet dat ze slechter werden behandeld dan blanke soldaten, integendeel. Antoine Manglunki kreeg de stempel 'ongeschikt voor frontdienst' en kon aan de slag als chauffeur van generaal

Clooten. Jean-Baptiste Jessy, die als boy naar Antwerpen was gehaald, werd zowaar mascotte van zijn eenheid. Hij sneuvelde in 1918 in Nieuwpoort en ligt begraven op de militaire begraafplaats van De Panne.

Diverse Congolese oud-strijders huwden een Europese en bleven in België wonen. Opmerkelijk: de meesten stierven aan longziekte, wellicht opgedaan aan het IJzerfront. (EDS)

Griet Brosens, *Congo aan den Yser. De 32 Congolese soldaten van het Belgisch leger in de Eerste Wereldoorlog*, Manteau, Antwerpen, 2013, 304 blz., 22,50 euro.

BOEK GETUIGENIS

Migrant verovert wereld
Rocco Granata

Figline Vegliaturo is een dorpje in de tip van de Italiaanse laars én de geboorteplaats van Rocco Granata. Daar start de autobiografie van de zanger, waarop Stijn Coninx zijn fel ge-

mediatiseerde en recentelijk uitgekomen bioscoopfilm *Marina* baseerde. Vooral het eerste deel van de biografie is interessant, omdat het bij uitstek een verhaal is van migratie.

De piepjonge Rocco belandt in 1948 als immigrantenzoon in het Limburgse mijnwerkersgemeente Waterschei. Van daaruit verovert hij met zijn accordeon en karakteristieke stem de wereld. De essentie is een verhaal over een jongen die van niets alles maakt. Alles draait rond dat ene geïmproviseerde nummer dat aanvankelijk op de B-kant van zijn eerste single prijkte. Met dat *Marina* verovert hij ontelbare harten. Nooit wordt een Belgisch nummer in zoveel versies en talen uitgebracht.

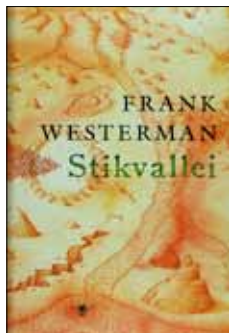
We leren ook dat het liedje een eerste keer werd gespeeld tijdens

een wedstrijd georganiseerd door een Italiaanse pastoor in Seraing. „Pastoors waren een echte steun voor de ontwortelde mensen, maar ze kregen wel van de Belgische geestelijkheid het verwijt dat ze zich meer bezighielden met het Italiaanse nationale gevoel dan met het geloof zelf”, meent de zanger.

Het boek met illustraties uit de film moet je vooral lezen als een evocatie van de late jaren 1950 en vroege jaren 1960. (EDS)

Rocco Granata, *Mijn leven*, Lannoo, Tielt, 2013, 288 blz., 19,99 euro.

BOEK WERELD

Vallei van de dood
Frank Westermann

Op 1 augustus 1986, in luttele minuten tijd, sterft de volledige bevolking van meerder dorpen in Noord-Kameroen op mysterieuze wijze. Welgeteld 1.746 mannen, vrouwen en kinderen lijken gestikt, evenals zowat alle dieren in de buurt. Schade is er niet: hutten en palmen staan er onaangeroerd bij...

De dorpen bevinden zich in een vallei naast het Nyosmeer, de volgelopen krater van een oude vulkaan. Het gebied wordt meteen door het leger van de buitenwereld afgesloten en al gauw strijken internationale teams met wetenschappers er neer.

De Franse vulkanoloog Haroun Tazieff beweert dat de vulkaan onder het meer is uitgebarsten en dodelijk gas door het water heeft opgestuwd. Een IJslandse wetenschapper meent dat een enorme hoeveelheid koolstofdioxide van de bodem van het meer aan de oppervlakte kwam en de ramp veroorzaakte. Al snel gaan er ook geruchten dat een buitenlandse mogendheid in de vallei een geheim wapen heeft uitgetroefd.

Als verslaggever van de Nederlandse krant *NRC Handelsblad* bezocht rasverteller Frank Westermann diverse internationale brandhaarden. In 1992 was hij in de bewuste vallei. Het verhaal zette hem nu aan om te ontleden hoe mythen ontstaan.

Stikvallei ontleedt elk facet van deze massale, raadselachtige sterfte. Met precisie en verbeeldingskracht legt Westermann drie lagen van de waarheid bloot, waardoor het zicht op het mysterie telkens kantelt. Het boek leest daarbij als een trein.

De helft van het boek gaat over missionarissen en hun inlandse opvolgers. De eersten die de 'stikvallei' na de ramp betreden, zijn twee Nederlandse paters van Mill Hill. De Kerk blijkt ook de

enige instantie die zich het lot van de overlevenden aantrekt en de herinnering aan de gestorvenen levend houdt. Francis, een jongen die de ramp overleefde en honderden familieleden en kennissen eigenhandig begroef, is vandaag priester. Spijtig dat Westermann de geestelijken karikaturaal portretteert. Als protestant citeert hij hun kenmerkende taalgebruik niet altijd correct en soms zit hij er gewoontenaast. Zo kan een Retraitecentrum Paulus XI gewoon niet bestaan, aanzien Paulus VI de laatste paus was met de naam Paulus. De website van het bisdom van Bamenda leert dat het om het centrum Paulus VI gaat. De priesters bestaan wel degelijk. (EDS)

Frank Westermann, *Stikvallei, De Bezige Bij, Amsterdam, 2013, 320 blz., 19,90 euro.*